

JUDISKA CENTRALRÅDET I SVERIGE
THE OFFICIAL COUNCIL OF SWEDISH JEWISH COMMUNITIES

Dnr 21/2015

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Stockholm den 25 juni 2015

**Remissyttrande över betänkande gällande Begravningsclearing (SOU 2015:26),
Dnr KU2015/01119/KL**

Judiska Centralrådet i Sverige (JCR) avger härmed sitt yttrande.

Judiska Centralrådet, nedan Centralrådet, har inget att erinra vad gäller förslaget om att avskaffa clearingsystemet under förutsättning att ett nytt system införs som ger ersättning till innehavarna av de enskilda, i detta fall de judiska, begravningsplatserna med ett belopp som motsvarar vad det verkligen kostar att anlägga och driva dessa.

Centralrådet anser att betänkandets förslag är ett steg i rätt riktning vad avser ekonomisk ersättning till de judiska enskilda begravningsplatserna men **långt ifrån tillräckligt**.

Centralrådets viktigaste invändning är förslaget att ersättningsbeloppet skulle grundas på 25 år vilket är den upplåtelseperiod som gäller om annan tid inte har bestämts. De judiska begravningsstraditionerna grundar sig dock på att en grav inte får återanvändas, något som i praktiken innebär en **evig gravrätt**. Denna tradition måste givetvis bevaras och ekonomisk kompensation erhållas för att den judiska gruppen inte i denna del skall diskrimineras. Centralrådet anser att det strider mot svensk och europeisk lagstiftning att inte ta hänsyn till den judiska traditionen att begrava för evig tid.

En gravrätt kan enligt begravningslagen upplåtas för längre tid än 25 år. Av prop. 1990/91:10 framgår att det ligger i sakens natur att särskild hänsyn bör tas till religiösa traditioner angående begravningskicks. Bakgrunden synes vara den att hänsyn skall kunna tas till bl.a. den judiska gruppen. Det allmänna borde i princip tillhandahålla gravplatser med evig upplåtelseperiod för i detta fall den judiska gruppen. När detta nu inte sker bör samhället åtminstone kompensera den judiska gruppen för de merkostnader som följer av den judiska

kulturen och traditionen. Mot bakgrund av ovan finner således Centralrådet att ersättningsbeloppet måste grunda sig på en väsentligt högre faktor än 25.

Vad gäller beräkningen av ersättningsbeloppen ifrågasätter Centralrådet att 10 % skall frånräknas den samlade kostnaden vid beräkningen. Extrakostnader är en del av verksamheten.

Vidare menar Centralrådet att de framräknade ersättningsbeloppen ska uppräknas varje år. Skälet är att även med nuvarande låga inflation sker årliga löneuppräknningar. Sett över en femårsperiod blir dessa trots allt inte obetydliga. Uppräkning bör därför ske årligen med lämpligt index som speglar utvecklingen av framförallt de allmänna lönekostnaderna eftersom dessa utgör en betydande del av kostnaderna att driva en begravningsplats. En justering av ersättningsbeloppen vart femte år utan mellanliggande indexering må vara en enkel lösning men innebär en successivt urholkad ersättning.

Judar begravs, med få undantag, i kistgravar. Detta gravskick är kostsammare än urngravar och andra alternativ. Detta faktum måste också påverka det ersättningsbelopp som slutligen skall gälla så att kostnadstäckning uppnås. I utredningen har ersättningsbeloppet i ett exempel beräknats till 22 500 kronor för en gravplats. Av kapitel 6.2.2 - ”Två ersättningsbelopp”, framgår att utredningen har diskuterat om det bör vara det, då det är en betydande skillnad i kostnad mellan kistgrav, urngrav och plats i kolumbarium.

Av taxan vid begravningsclearing, KAMFS 2014:2 framgår att en kistgravplats kostar 6 400 kronor och en urngravplats 1 700 kronor.

Då nästan alla judiska begravingar avser kistgravsättning kan ifrågasättas varför man inte tar hänsyn till typ av gravsättning på samma sätt som man gör om man begravs på en bestämd gravplats (900 kr x 25 år) jämfört med utan bestämd gravplats (900 kr).

Vi vill än en gång hänvisa till prop. 1990/91:10 s.105 (sid 25 i aktuell utredning) där regeringen framhöll att det ligger i sakens natur att särskild hänsyn bör tas till religiösa traditioner angående begravningskick. Även i prop.1998/99:38 s. 25 (sid 33 i aktuell utredning) betonade regeringen bl.a. vikten av att särskilda gravplatser utformades i nära samråd med företrädare för berörda trossamfund så att deras olika önskemål kunde tillgodoses.

Centralrådet ser också ett problem som leder till en orättvis behandling för en liten och närmast lokal huvudman när ersättningen baseras på ett riksgenomsnitt. De judiska enskilda begravningsplatserna är till största delen belägna i storstadsregionerna där kostnadsbilden är högre än på landsbygden. Kostnaderna för de judiska samfunden är därmed högre än det framräknade genomsnittet och hänsyn till detta måste tas när ersättningen beräknas. Vad gäller förslagen om ändringar i begravningsförordningen anser Centralrådet att Kammarkollegiet inför fastställandet av de ersättningsbelopp som skall tillämpas också skall föra en dialog med de enskilda begravningsplatsinnehavarna för att kunna ta hänsyn till dessas kostnader när det gäller ersättningsbeloppen samt att de enskilda begravningsplatsinnehavarna i övrigt skall informeras på samma sätt som begravningshuvudmännen.

Centralrådet vill avsluta med att påpeka att de judiska begravningsfrågorna, och den **diskriminering** Centralrådet menar är förknippade med dem, **kvarstår** och måste få en godtagbar lösning. Så länge den judiska gruppen inte får samma stöd från det allmänna, för att täcka sina begravningskostnader, på samma sätt som majoritetsbefolkningen, tvingas den

gruppen att själv bekosta judiska traditioner på ett sätt som är diskriminerande i förhållande till majoriteten.

Centralrådet avser att i särskild ordning återigen återkomma till regeringen vad gäller de begravningsfrågor där Centralrådet fortfarande anser att samhället ännu inte tagit tillräcklig hänsyn till den judiska gruppens särskilda förhållanden.

Centralrådet har i olika sammanhang tagit upp de ovan nämnda frågorna, senast i en skrivning till Socialdepartementet den 3 maj 2011, i Centralrådets remissyttrande den 6 mars 2012, gällande begravnings- och kyrkoavgifterna, Dnr FI2012/396 samt i remissyttrande över betänkande av utredningen om vissa begravningsfrågor (SOU 2013:82), 23 april 2014.

Vänliga hälsningar

Judiska Centralrådet i Sverige

Lena Posner Körösi
Ordförande

Peter Christensen
Tf generalsekreterare